

YÖNETMELİK

Tarım ve Orman Bakanlığından:

**TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE KULLANILMASI
HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda öngörülen toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, geliştirilmesi, zorunlu hallerde amaç dışı kullanımına izin verilmesi, toprağın korunması, toprak koruma projelerinin hazırlanması ve uygulanması, toprak koruma kurulunun teşekkülü, görevleri, çalışma kuralları ile çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak arazilerin planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik;

a) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu, 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kapsamında olan alanlar ile 5403 sayılı Kanunda belirtilen tarım dışı alanlar, onaylı köy/kırsal yerleşik alanı ve civarı ile yerleşik alanlar, imar planlarında tarımsal niteliği korunacak alan olarak ayrılan yerler hariç olmak üzere ilgili mevzuata uygun onaylı planlı alanlar, planın yürürlükte olması şartıyla, onaylı bir plana bağlı olarak arsa vasfı kazanmış parseller, ilk tesis kadastroyuyla tarım dışı vasıfla tanımlanmış veya arsa vasfı kazanmış yerler dışında kalan tarım arazilerini,

b) 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun kapsamında olan alanları, 3573 sayılı Kanunda bulunmayan hükümler yönünden, kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 7 nci, 12 nci, 13 üncü, 14 üncü, 21 inci ve 24 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Aile: Karı-koca ve birlikte oturan reşit olmayan çocuklardan meydana gelen müesseseyi,
- b) Arazi etüdü: Toprağın, çeşitli kullanımlar karşısındaki davranışlarını, potansiyel kullanımı ve sınırlandırmalarını belirlemek ve sınıflandırmak amacıyla; ulusal ve uluslararası sınıflandırma sistemleri dikkate alınarak morfolojik, fiziksel, kimyasal, biyolojik ve minerolojik özelliklerinin tespiti, haritalanması ve raporlanması için yapılan çalışmalar bütünü,
- c) Bağ evi: Tarımsal faaliyetin yapılması için ihtiyaç duyulan ve tarımsal üretimi artırıcı etkisi olan, doğal yapıyı bozmayacak şekilde inşa edilen yapıyı,
- ç) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- d) Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,
- e) İl müdürlüğü: İl tarım ve orman müdürlüğünü,
- f) İl müdürü: İl tarım ve orman müdürünü,
- g) İlçe müdürlüğü: İlçe tarım ve orman müdürlüğünü,
- ğ) Kamu kararı: Bakanlıklarca yatırım programına alınmış yatırımlar veya insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, ekonomik, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetilerek faaliyet konusu ile ilgili Bakanlık tarafından alınan kararı,
- h) Kanun: 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununu,
- ı) Kırsal mahalle: Büyükşehir sınırları içinde yer alan ancak sosyo-ekonomik yapısı, kent merkezine olan uzaklığı, mevcut yapılaşma durumu ve belediye hizmetlerine erişebilirliği gibi hususlar çerçevesinde kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleyi,
- i) Kurul: Toprak koruma kurulunu,
- j) Mandıra: Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılan yerlerde işletme içi veya dışında sadece süt sağım ve soğutma yapılan tesisleri,
- k) Sera: İklimle bağlı çevre koşullarının kısmen ya da tamamen kontrol altına alınarak, içerisinde kültür bitkileri ile bunların tohum, fide ve fidanlarının üretilmesi, yetiştirilmesi, uygun bir bitki gelişimi için ideal koşulların oluşturulması ve yıl boyunca üretim yapılması amaçlanan, kısmen ya da tamamen ışık geçirebilen bir malzeme ile kaplı, temel betonuna veya toprağa sabitlenmiş iskelet sistemi ile bağlantı elemanlarından oluşan, içinde hareket edilebilen yüksek sistemli ve teknolojinin kullanılabilirdiği kapalı ortam bitkisel üretim ünitelerini,

l) Tarım Arazileri Değerlendirme ve Bilgilendirme Sistemi (TAD Portal): Tarımsal amaçlı ve tarım dışı amaçlı kullanılmak istenen arazilerin izinlendirme sürecinde; arazi ve toprak etüdü, değerlendirme, sorgulama ve arşivleme işlemlerinin yönetimini tek bir merkezden sağlayan otomasyon ve veri tabanı sistemini,

m) Tarımsal amaçlı entegre tesis: Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen yapıların dışında, tarımsal üretimden elde edilen ürünlerin birincil üretim aşamasından sonra, ürünlerin fiziksel ve/veya kimyasal işleme tabi tutulacağı tesisleri,

n) Tarımsal arazi kullanım bütünlüğü: Tarım dışı kullanım taleplerinde, tarım dışı kullanım talep edilen arazinin; planlı alana, karayoluna, köy/mahalle (kadastral yol hariç) yoluna veya tarım dışı alana sınırdış olmamasını,

o) Un değirmeni: Sanayi niteliği taşımayan, geleneksel yöntemlerle tarım ürünlerinin ezilerek un elde edildiği yapıyı,

ö) Vaziyet planı: Projede yer alan inşaat alanı içerisindeki bütün varlıkların gösterildiği koordinatlı haritayı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arazi Kullanım Taleplerinin Yapılması ve Arazi Kullanım Esasları

Tarımsal amaçlı yapılar

MADDE 4- (1) Tarımsal amaçlı yapılar; toprak koruma ve sulamaya yönelik altyapı tesisleri, entegre nitelikte olmayan hayvancılık ve su ürünleri üretim ve muhafaza tesisleri ile zorunlu olarak tesis edilmesi gerekli olan müştemilatı, mandıra, üreticinin bitkisel üretime bağlı olarak elde ettiği ürünü için ihtiyaç duyacağı yeterli boyut ve hacimde depolar, un değirmeni, tarım alet ve makinelerinin muhafazasında kullanılan sundurma ve çiftlik atölyeleri, seralar, tarımsal işletmede üretilen ürünün özelliği itibarıyla hasattan sonra iki saat içinde işlenmediği takdirde ürünün kalite ve besin değeri kaybolması söz konusu ise bu ürünlerin işlenmesi için kurulan tesisler ile Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen entegre nitelikte olmayan diğer tesislerdir.

(2) Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen entegre nitelikte olmayan diğer tesisler kapsamında; ipek böcekçiliği üretim alanı, at üretimi veya yetiştiriciliği yapılan hara, deve kuşu üretim tesisi, üreticinin bitkisel üretimden elde ettiği ürünü için ihtiyaç duyduğu tarımsal amaçlı depo, solucan ve solucan gübresi üretim tesisi, yumru köklü bitkilerin yıkama tesisi, ilçe sınırları içinde üretilen hububat, çeltik, ceviz ve ayçiçeği ürünleri kurutma tesisi, islim ünitesi, muz sarartma ünitesi, hayvan içme suyu göleti, ürün işleme tesisleri hariç olmak üzere Ar-Ge konusunda yetkili olan kamu kurumuna sunulacak proje kapsamında tarımsal Ar-Ge olduğu belirtilen tesisler, fide ve fidan üretim tesisleri, tarımsal amaçlı teleferik, bağ evi, sahipsiz hayvan barınakları, tarımsal amaçlı yapının müştemilatı olarak çatı güneş enerjisi santrali (GES) ile sulama amaçlı GES tarımsal amaçlı yapı olarak kabul edilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda yer almayan ve tarımsal üretime katkı sunacağı değerlendirilen tesisler de Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı yapı olarak kabul edilebilir.

(4) Tarımsal amaçlı yapılarda, tarımsal arazi kullanım bütünlüğü aranmaz.

(5) Tarımsal amaçlı yapı taleplerinin değerlendirilmesinde Ek-1'deki kriterler esas alınır.

(6) Tarımsal amaçlı yapılarda izinlendirilen yapının, projesine uygun yapılması gerektiği tarımsal amaç dışında kullanılmaması, kamulaştırma dışında ifraz edilmemesi, arsaya dönüştürülmemesi ve amaç dışı kullanımının tespit edilmesi durumunda iznin iptal edileceği izinlendirme yazısında belirtilir, bu durum izinlendirilen vaziyet planı ile birlikte ruhsat mercisine bildirilir.

(7) Tarımsal amaçlı yapı taleplerinde; talep sahibi tarafından Ek-7'de yer alan noter onaylı taahhütname, Ek-16'da yer alan proje teknik raporu, Ek-14'te yer alan tarımsal amaçlı GES taleplerinde noter onaylı taahhütname, Ek-17'de yer alan muvafakatname il müdürlüklerine gönderilir. Hayvancılık tesisi değerlendirmelerinde Ek-13'te yer alan hayvansal gübre depo kapasitesi hesaplama tablosu kullanılır.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanım talebi

MADDE 5- (1) Nazım imar, uygulama imar, ilave imar ve revizyon imar planları ile köy yerleşik alanı ve civarı, kırsal yerleşik alan ve kırsal yerleşme alanı gibi birden çok kişiyi ilgilendiren ve birden çok fonksiyonu içeren planlara yönelik çalışmalara başlanmadan önce, planlamayı yapacak kamu kurum/kuruluşları ve/veya plan yapma yetkisine sahip kamu kurum/kuruluşlarınca yetkilendirilen plan müellifleri tarafından, TAD Portal kullanılarak il müdürlüklerine başvurulur.

(2) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından, tarım arazilerinin tarımsal veya tarım dışı amaçlı kullanım talepleri için, arazinin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde olması durumunda belediyelere, belediye ve mücavir alan sınırları dışında olması durumunda ise il özel idarelerine veya diğer plan yapma yetkisine sahip kuruluşlara başvurulur. Bu başvurular ilgili kuruluşlar tarafından TAD Portal kullanılarak il müdürlüğüne intikal ettirilir.

(3) İl özel idaresi ile belediye başkanlıkları yetki alanındakiler hariç olmak üzere, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, madencilik faaliyetleri, yenilenebilir enerji yatırımları, elektrik iletim hatları ve plan zorunluluğu olmayan yatırımlar için gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılacak amaç dışı kullanım talepleri, TAD Portal üzerinden il müdürlüğüne intikal ettirilir. İrtifak alanlarının TAD Portala girişinin yapılması zorunlu değildir.

(4) Tarımsal veya tarım dışı amaçlı yapı başvuruları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yetkilendirilen plan müellifi gerçek ve tüzel kişiler tarafından il müdürlüğüne yapılabilir.

(5) Başvuruyu yapan gerçek ve tüzel kişilerin yetki belgelerini başvuru dosyaları ile birlikte sunması zorunludur.

(6) Tarım arazilerinin amaç dışı kullanım taleplerinde, sulama ve/veya toplulaştırma projeleri ile içme-kullanma suyu havzası yönünden sakınca bulunup bulunmadığı konusunda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), il özel idaresi, belediye başkanlıkları görüşü, başvurunun yapıldığı idare veya başvuruyu yapan gerçek veya tüzel kişiler tarafından il müdürlüğüne iletilir.

Arazi etüt raporlarının hazırlanması ve sınıflandırılması

MADDE 6- (1) Tarım arazilerinin sınıflandırılması, amaç dışı kullanımın önlenmesi amacıyla Ek-2'de yer alan standartlara uygun olarak yapılır.

(2) Etüt raporları; Bakanlığın hizmet içi eğitiminden geçmiş en az iki ziraat mühendisi tarafından, Ek-3'teki formata uygun olarak arazinin sınıfı, kullanım şekilleri, diğer tarımsal özellikleri ile çevre arazilerle ilişkisi, veri tabanı ve mahallinde yapılan inceleme sonucunda TAD Portal üzerinden hazırlanır. Arazi etüt raporunda, birbirleri ile çelişkili ifadeler yer verilmez.

(3) Etüt raporunda, alternatif alan değerlendirmesi için tarımsal potansiyeli düşük alanlar belirlenir ve bu alanlar harita üzerinde gösterilir, tarımsal kullanım bütünlüğü aranan faaliyetler için tarımsal kullanım bütünlüğü 3 üncü maddenin birinci fıkrasının (n) bendinde yer alan tanımdaki kriterler gözetilerek değerlendirilir, toprak koruma projesine ihtiyaç olup olmadığı açık olarak belirtilir, ihtiyaç duyulması halinde projede hangi tedbirlere yer verilmesi gerektiği, ihtiyaç duyulmaması halinde neden ihtiyaç duyulmadığı açıklanır. Etüt raporları ilgili şube müdürünce kontrol edilerek il müdürü tarafından onaylanır.

(4) Tarımsal kullanım bütünlüğünün bozulmaması için; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri içerisinde, büyüklüğü 2 hektardan küçük olan lokal marjinal tarım arazileri, içerisinde bulunduğu sınıfla aynı kabul edilir. Marjinal tarım arazisi içerisinde kalmış veya sınırında tarım arazisi bulunmayan 2 hektardan küçük mutlak tarım arazileri veya özel ürün arazileri ile 0,5 hektardan küçük dikili tarım arazileri ve 0,3 hektardan küçük sera arazileri marjinal tarım arazisi olarak kabul edilir.

(5) Başvuru yapılan alanın, Hazineye ait taşınmazlar ile tescil harici alanlardan olması halinde; 4342 sayılı Kanun kapsamında görüş alındıktan sonra arazi incelemesi yapılarak Kanunun 3 üncü maddesinin (i) bendinde sayılan arazilerden olmaması durumunda, Ek-2'de yer alan standartlar esas alınarak arazi sınıfı belirlenir ve işlemlere devam edilir.

(6) Talep konusu arazinin doğal durumunun tamamının kazı, dolgu veya yapılaşma ile bozulması durumunda arazi etüdü, toprak ve topoğrafik özellikleri benzer olan komşu araziden ve Bakanlık veri tabanında yer alan etüt haritalarından yararlanılarak yapılır.

(7) Dekarında en az Ek-4'te yer alan tabloda cinsi ve sayısı yazılı ağaç, fidan veya kök bulunan çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formunda bitkilerin bulunduğu yerler dikili tarım arazisi olarak kabul edilir. Yerel plantasyonlarda uzman kurum görüşü alınarak dikili normu belirlenebilir. Lavanta, korunga, yonca, çilek gibi otsu çok yıllık bitkiler dikili kabul edilmez.

(8) Ek-4'te yer alan tabloda belirtilen zeytin ağacı sayısı yalnızca arazinin dikili tarım arazisi tespiti için belirlenen sayıyı ifade eder ve 3573 sayılı Kanun kapsamındaki zeytinlik alanların belirlenmesinde dikkate alınmaz.

(9) İl veya ilçe müdürlüklerine başvuru yapılarak tapu kütüğünde dikili tarım arazisi vasfı kazanan araziler ile Bakanlık birimleri tarafından sınıfı dikili tarım arazisi olarak tespit edilen arazinin ağaç, ağaççık ve çalı türlerinin ekonomik ömrü tamamlanmadan toprak, topoğrafik özellikler, verim, doğal afet, hastalık veya diğer mücbir sebepler dışında beş yıl süre ile sınıfı değiştirilemez.

(10) Maden sahaları ve/veya güneş enerjisi santrali kurulacak alanın sınırları, koordinatları ile beraber TAD Portal girişi yapılarak, arazinin başvuru sahibine ait olmaması halinde arazi sahibi ile illiyet bağımlı gösteren belge alınarak arazinin sınıf tespiti yapılır.

Arazi etüt raporlarının değerlendirilmesi

MADDE 7- (1) Arazi incelemesi sonucu hazırlanan arazi etüt raporlarında; tarımsal arazi kullanım bütünlüğünün bozulduğunun tespit edilmesi durumunda, talep reddedilir ve Kurul gündemine alınmaz.

(2) Arazi toplulaştırma projesi bulunan alanlarda yapılan amaç dışı arazi kullanım taleplerinde, projenin başlamış ve devam ediyor olması halinde tapuya tescil işlemi tamamlanmaya kadar proje açısından sakınca bulunup bulunmadığı konusunda ilgili kurum veya birim görüşü alınır. Görüşün olumsuz olması durumunda, etüt raporu düzenlenmeksizin, talep valilik tarafından reddedilir ve Kurul gündemine alınmaz.

(3) Tarım dışı amaçla kullanımı talepleri, planlı alanda alternatif alan bulunmaması, tarımsal kullanım bütünlüğünün bozulmaması, toplulaştırma projesi açısından ve/veya içme-kullanma suyu havzaları yönünden sakınca bulunmaması şartıyla Kurul gündemine alınır.

(4) Arazinin sulu/kuru değerlendirilmesinde, DSİ, il özel idaresi veya büyükşehir belediye başkanlığı ile tesisi işleten kurum/kuruluş/birlik/kooperatiften talep alanının fiilen sulanıp sulanmadığı sorulur.

(5) Tarım dışı alanlar arazi etüt raporu ile belirlenir. Bu alanlar için, ihtiyaç duyulması halinde toprak koruma projesi hazırlatılarak Kanununun 13 üncü ve 14 üncü maddeleri kapsamında yapılacak işlem olmadığı ilgisine doğrudan valilikçe bildirilir. Tarım dışı alanların sınırları çizilip TAD Portala işlenir.

(6) Maden sahası ve/veya güneş enerjisi santrali amaçlı arazi sınıf tespiti başvuruları için yapılan işlem yalnızca sınıf tespittir. İlgili mevzuat kapsamında alınması gereken izinleri içermez. Arazi etüdü yapılan alanda madenin bulunması ve/veya güneş enerjisi santrali kurulması halinde, ilgili mevzuatı kapsamında izin alınması zorunludur. Sınıf tespitleri yapılan arazi ile ilgili ruhsat işlemlerine esas kurum görüşü verilirken belirlenen bu sınıf esas alınarak işlem tesis edilir.

(7) Güneş enerjisi santrali kurulacak alanın arazi sınıfının kuru marjinal tarım arazisi olması zorunlu olup, bu sınıf dışındaki arazilerdeki talepler hiçbir şekilde Kurul gündemine alınmaz. Hibrit santrallerde ana santrale ek olarak yapılacak güneş enerjisi santrali için izinlendirilecek alanın da kuru marjinal tarım arazisi olması zorunludur.

(8) Tarımsal amaçlı yapıların müstemilatı olan güneş enerji santrali talepleri ve sulama amaçlı güneş enerji santrali talepleri Ek-15'te yer alan güneş enerji santrali değerlendirme tablosu göz önüne alınarak değerlendirilir.

Kamu yararı kararı

MADDE 8- (1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu veya Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi tarafından elektrik piyasasında üretim ve dağıtım faaliyetleri yatırımları için kamulaştırma işlemleri yapılmak üzere 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 19 uncu maddesi kapsamında alınan kamu yararı kararı yerine geçen kararları, Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında değerlendirilir.

(2) Bakanlık görev alanına giren tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde kamu yararı kararı alınabilmesi için; il müdürlüğünün ilgili şube müdürlüğü tarafından Ek-5'te yer alan formata uygun olarak, kamu yararı kararı teknik raporu hazırlanır.

(3) Bakanlığın görev alanına giren, tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde; etüt raporu, Kurulun uygun görüşü ve il müdürlüğü tarafından hazırlanacak kamu yararı kararı teknik raporu ile birlikte talep dosyası Bakanlığa gönderilir ve yapılan değerlendirme sonucu uygun görülmesi halinde kamu yararı kararı Bakanlıkça alınabilir.

Alternatif alan ve tarımsal arazi kullanım bütünlüğü değerlendirmesi

MADDE 9- (1) Tarım arazileri, Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım plânlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz. Arazi kullanım planlaması yapılan alanlarda amaç dışı kullanımlara ayrılan yerler bulunması halinde, bu alanlar alternatif alan olarak değerlendirilir. Arazi kullanım planları, tüm fiziki planlamalara atlık oluşturması nedeniyle, onaylanmış arazi kullanım planlarında gösterilen arazi kullanım şekillerine uyulması ve diğer planlamaların buna göre yönlendirilmesi zorunludur.

(2) Arazi etüt raporunda tespit edilen alternatif alanların, talep edilen amaç doğrultusunda kullanılıp kullanılmayacağına veya bu alanların planlamaya uygun olup olmayacağına, planlama ihtiyaçları, arazinin tarımsal sınıflaması yanında deprem, taşkın, heyelan ve benzeri riskler ile kamu güvenliği, plan bütünlüğü, talep sahibi gerçek ve tüzel kişilerin planlayıcı kuruluşlardan alacağı belge veya talep sahibinin gerekçeleri de dikkate alınmak suretiyle Kurul tarafından değerlendirilerek karar verilir.

(3) Tarım dışı amaçlı arazi kullanım taleplerinde, alternatif alan kapsamında talebin, planlı alanlardan ve/veya köy yerleşik alanlarından karşılanıp karşılanamayacağı ve tarımsal potansiyeli daha düşük alanlardan karşılanıp karşılanamayacağı hususlarının araştırılması zorunludur. Alternatif alan araştırması, talebin yapıldığı köy veya kırsal mahalle idari sınırları içerisinde yapılır. İlçe merkezleri için yapılan başvurularda, başvurunun yapıldığı ilçe belediye başkanlığının yetki alanı sınırları içinde, büyükşehir olmayan illerde ise il belediye başkanlığı ve/veya il özel idaresinin yetki alanı içinde yapılır.

(4) Doğada bulunduğu yerlerin sınırlı olmasından dolayı alternatif alanının bulunmaması nedeniyle, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 2 nci maddesinde sayılan I inci grup madenler haricindeki madenler, 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu kapsamındaki jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular ile 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamındaki petrolerin arama ve çıkarılması faaliyetleri için alternatif alan ve tarımsal arazi kullanım bütünlüğü bulunmadığı kabul edilir.

(5) Özellikleri ve kurulabilecekleri alanlar göz önüne alınarak, yenilenebilir enerji santralleri ve bunlara ait depolama tesisleri, yol, trafo, kök, şalt merkezi, iletim hattı tesisleri ile faaliyetin yerinde yapılma zorunluluğu bulunması nedeniyle enerji nakil hatları ile bu yatırımlara ait trafo, kök, şalt merkezi, iletim hattı tesisleri, su deposu, arıtma tesisi, içme suyu hattı talepleri için alternatif alan ve tarımsal arazi kullanım bütünlüğü bulunmadığı kabul edilir. Bu amaçla izinlendirilen alana sınır olan arazilerin tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde, tarımsal kullanım bütünlüğü değerlendirmesi yapılırken bu tesislerin varlığı dikkate alınmaz.

(6) Büyük ova koruma alanlarında yapılan tarım dışı amaçla kullanım başvurularında büyük ova koruma alanı dışında kalan alanlar alternatif alan sayılır. Tarım dışı amaçlı arazi kullanım talebinin büyük ova koruma alanı dışından karşılanamaması durumunda, alternatif alanlar öncelikle büyük ova sınırları içerisinde tarımsal üretim potansiyeli düşük alanlardan karşılanır.

(7) Tarımsal amaçlı yapılarda, talebin öncelikle ova sınırları dışındaki yatırımcıya ait arazilerden ve aynı ilçe sınırları içerisinde kalan tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinden karşılanması esastır. Alternatif alan araştırmasında hisseli parseller değerlendirmeye alınmaz.

(8) Teknik gerekçelerle alternatif alan bulunmadığının belirtilmesi halinde bu teknik gerekçelerin açıklanması zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toprak Koruma Kurulunun Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Toprak koruma kurulunun teşekkülü

MADDE 10- (1) Toprak koruma kurulu her ilde valinin başkanlığında;

a) Başkan yardımcılığı görevini de yürütmek üzere il müdürü,

b) Hazine ve Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcisi,

c) İlde plân yapma yetki alanına göre; kamu kurum ve kuruluşlarından bir, büyükşehir olan illerde büyükşehir belediye başkanlığı, diğer illerde mücavir alan sınırı içerisinde il belediye başkanlığı, mücavir alan sınırı dışında ise il özel idare temsilciliğinin bir ve üniversitelerin ilgili bölümlerinden bir üye olmak üzere toplam üç üye,

ç) Plânlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşlarından birinin ildeki temsilcisi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) veya Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilcisi, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İl Koordinasyon Kurulu veya Ziraat Mühendisleri Odası temsilcisi olmak üzere sivil toplum kuruluşlarından vali tarafından belirlenecek toplam üç üye,

olmak üzere Ek-6'da yer alan listeye uygun en az dokuz üyeden oluşur.

(2) Kurulun gündeminde bulunan araziler özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar ve DSİ ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının proje alanı ilân edilen yerlerinden ise bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisi de Kurula dâhil edilir.

(3) Kurulun sekretarya hizmetleri il müdürlüğü tarafından yürütülür.

Toprak koruma kurulunun görevleri

MADDE 11- (1) Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprağı korumak ve toprakla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak.

b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek, arazi özelliklerinin iyileştirilmesi, muhafaza ve geri kazanımına yönelik projeleri incelemek, uygun bulunması halinde onaylamak ve uygulanmasını takip etmek.

c) Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak tarımsal amaçlı plan ve projeler ile arazi kullanım plânları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak.

ç) Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli plânlar arasındaki uyumu denetlemek.

d) Tarım arazilerinin kullanılması ile ilgili talepleri değerlendirmek, görüş oluşturmak ve ilgililerine aktarmak.

e) Gündeminde bulunan konularla ilgili ihtiyaç duyulması halinde yerinde inceleme yaparak karar oluşturmak.

f) Kanun kapsamında verilen diğer görevleri yapmak.

Toprak koruma kurulunun çalışma usul ve esasları

MADDE 12- (1) Toprak koruma kurulu aşağıdaki esaslar çerçevesinde çalışmalarını yürütür:

a) Kurul, Kanunda verilen görevleri yerine getirmek ve görüşülecek konu olması halinde kurul başkanınca belirlenen gündemi görüşmek üzere, ayda en az bir kez olağan, ihtiyaç duyulması halinde bir veya daha fazla olağanüstü toplanır. Kurulun gündeminde görüşülecek konu olmaması halinde Kurul toplanmaz, bu durum sekretarya tarafından karar defterine işlenir ve il müdürü tarafından onaylanır.

b) Kurul üyeleri; olağan toplantılarda, toplantıya çağrılmadan en az üç gün önce sekretarya tarafından gündem hakkında bilgilendirilir.

c) Kurulun üye tam sayısı ile toplanması esastır, ancak zorunluluk halinde en az altı üye ile toplanabilir. Kurul gündemindeki konular hakkındaki görüşün olumlu sayılması için, en az altı üyenin olumlu yönde oy kullanması gerekir.

ç) Toplantıda alınan kararlar, karar defterine işlenir veya elektronik ortamda hazırlanarak çıktısı alınır, alınan çıktı kurul defterine yapıştırılarak imzalanır ve muhafaza edilir.

d) Kurul kararlarında üyelerin temsil ettikleri kurumlar belirtilir ve toplantıya katılmayan üye için katılmadığı ibaresi konulur, oy çokluğu ile alınan kararlarda, varsa karşı görüşlerin gerekçeleri/şerhleri belirtilir.

e) Kurulun kararlarına yapılan itirazlar sonucu Bakanlık tarafından yapılan incelemeye dayalı hazırlanan rapor veya talebi destekleyici nitelikte yeni bilgi ve belgenin sunulması halinde, kararlar Kurul tarafından yeniden değerlendirilir.

f) Tarım dışı amaçlı kullanım talebi, toplulaştırma projelerinin veya etüt raporunda çevre tarım arazilerindeki tarımsal kullanım bütünlüğünü bozacak durumda olması halinde Kurul gündemine alınmaz ve valilik tarafından doğrudan reddedilir.

g) Etüt raporunda tespit edilen alternatif alanlar Kurul tarafından değerlendirilir, alternatif olup olmayacağı gerekçesi açıklanarak karara bağlanır.

ğ) Büyük ova koruma alanı dışındaki tarımsal amaçlı yapılar ile arazi etüt raporunda tarımsal kullanım bütünlüğünü ve arazi toplulaştırma projesi bütünlüğünü bozmadığı tespit edilen kuru marjinal tarım arazileri için gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan tarım dışı amaçlı kullanım talepleri Kurul gündemine alınmaz, valilikler tarafından değerlendirilerek sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Tarım Arazilerinin Tarımsal veya Tarım Dışı Amaçlarla Kullanım Esasları ile Toprak Koruma Projelerinin Hazırlanması

Arazi kullanımının esası

MADDE 13- (1) Tarım arazilerini kullananlar, toprağın ekolojik, bitkisel üretim, sosyo-ekonomik ve endüstriyel işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak bozulmaması amacıyla Kanun ve ilgili mevzuatın öngördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür.

(2) Planlayıcı kuruluşlar tarafından yapılan/yaptırılan nazım ve uygulama imar planlarında; tarımsal niteliği korunacak alan (TNKA) olarak ayrılan yerler izin alınmaksızın tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz, bu alanlarda hiçbir parsel arsa vasfı kazandırılmaz, ifraz edilemez, yol geçirilemez, düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılamaz ve plan değişikliğine gidilmesi durumunda Bakanlıktan izin alınması zorunludur. Bu hususlara uyulmaması halinde, Kanunun 21 inci maddesi hükümleri uygulanır.

Tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinin değerlendirilmesi

MADDE 14- (1) Büyük ova koruma alanı dışındaki tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri, sulu tarım arazileri alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar,
- Kamu yararı gözetilerek yol, altyapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 6446 sayılı Kanun uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımlar,
- Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları için bu arazilerin amaç dışı kullanım talepleri, için hazırlanacak/hazırlattırılacak toprak koruma projesine uyulması kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

(2) Tarımsal amaçlı yapılarla ilgili başvurular, il müdürlüğü tarafından incelenir ve bu tesislerin tarımsal amaçlı yapılardan olması ve hazırlanacak/hazırlattırılacak toprak koruma projesine uyulması şartı ile arazi niteliklerine ve sınıfına bakılmaksızın ve alternatif alan ve tarımsal kullanım bütünlüğü aranmaksızın projede öngörülen miktarda alana valilikçe izin verilebilir.

(3) Arazi sınıfı kuru marjinal olan tarım arazisi için; kamu kurumları tarafından yapılan nazım, uygulama, revizyon ve ilave imar planı, köy yerleşik alanı ve civarı, kırsal yerleşik alan ve kırsal yerleşme plan talepleri ve kamu yatırımı talepleri, Kurul görüşünün uygun olması halinde, kamu yararı kararı alınmaksızın değerlendirilmek üzere Bakanlığa iletir. Gerçek veya tüzel kişilerin münferit taleplerinde ise, çevre arazilerdeki tarımsal kullanım bütünlüğünün bozulmaması ve hazırlanacak/hazırlattırılacak toprak koruma projesine uyulması şartıyla toprak koruma kurulunda görüşülmeksizin valilikler tarafından tarım dışı amaçla kullanım izni verilebilir.

(4) İmar planlarında tarımsal niteliği korunacak alan olarak ayrılan yerler ile kamu yararı kararı alınarak tarım dışı amaçla kullanım izni verilen yerler, yeniden izin alınmaksızın bu amaç dışında kullanılamaz ve planlanamaz. Bu durum izinlendirme yazısında belirtilir.

(5) Jeotermal ve doğal mineralli su kuyuları ile içme veya sulama suyu arama faaliyetleri için; Kurulun uygun görmesi, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla valilik tarafından bir yıla kadar geçici süre ile izin verilebilir. Bu süre gerekçeli talep doğrultusunda en fazla bir yıla kadar daha uzatılabilir. Arama sonucu kaynak bulunmaması durumunda arazinin eski haline getirilmesi için geri dönüşüm projesi hazırlatılır ve arazinin eski haline getirileceğine ve çevresinde yapılan tarımsal üretime olabilecek zararların tazmin edileceğine dair noter onaylı taahhütname alınır. Arama sonucu bulunan jeotermal kaynak ve doğal mineralli su kuyuları ile içme veya sulama suyu kuyuları için işletmeye geçilmesi halinde izinlendirme işlemleri bu madde kapsamında değerlendirilir.

Büyük ovalarda tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı

MADDE 15- (1) Büyük ova koruma alanı olarak belirlenen alanlarda bulunan tarım arazileri hiçbir surette amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması, kurul veya kurullarca uygun görüş bildirilmesi şartıyla;

- Tarımsal amaçlı yapılar,
- Bakanlık ve talebin ilgili olduğu bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler, için kullanımlara Bakanlıkça izin verilebilir.

(2) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuatına uygun gerekli izinler alındıktan sonra imar planı yapılarak onaylanan ve halen yürürlükte bulunan planlı alanlar ile il idare kurulları tarafından onaylanan köy yerleşik alanı sınırları içinde kalan yerler ve büyük ova koruma alanlarının ilanından önce Kanun kapsamında izin alınmış, diğer kurumlar tarafından işlemleri devam eden talepler bu madde kapsamında değerlendirilir.

(3) İlgili idaresince imar planı kapsamında talep edilmiş, tarım dışı amaçlı kullanım izni verilmiş ancak plan onaylanmadan, büyük ova koruma alanları içinde kalan araziler ile ilgili yapılacak yeni talepler, birinci fıkra kapsamında değerlendirilir.

(4) Büyük ova koruma alanlarının ilanından önce işlemleri başlamış, ancak izin işlemleri sonuçlanmamış tüm talepler birinci fıkra kapsamında değerlendirilir.

(5) Amaç dışı kullanımı talep edilen arazinin, bir kısmının büyük ova koruma alanı içinde kalması halinde, her iki alan ayrı ayrı değerlendirilir ve ova dışında kalan alanın tüm arazi talebini karşılaması durumunda ova içinde kalan alanın alternatifi kabul edilir, arazi talebi ova dışında kalan kısımca karşılanamaması durumunda ova içinde kalan alanın en az etkileneceği şekilde işlem yapılır.

(6) Birden çok ilin idari sınırlarını kapsayan başvurularda, illerin kurulları tarafından talep ayrı ayrı değerlendirilerek Bakanlıkça sonuçlandırılır.

(7) Amaç dışı kullanım talebinin ilgili olduğu bakanlığın, yapılacak olan faaliyetle ilgili almış olduğu kamu yararı kararının Bakanlığa ulaşmasından sonra Bakanlığın aynı doğrultuda kamu yararı kararı vermesi halinde ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış sayılır.

(8) 3213 sayılı Kanun, 5686 sayılı Kanun ile 6491 sayılı Kanun kapsamındaki tabii kaynak arama faaliyetleri için; Kurulun uygun görmesi, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir. Arama sonucu kaynak bulunamaması durumunda arazinin eski haline getirilmesi için geri dönüşüm projesi hazırlatılır ve arazinin eski haline getirileceğine ve çevresinde yapılan tarımsal üretime olabilecek zararların tazmin edileceğine dair noter onaylı taahhütname alınır. Arama sonucu bulunan kaynak için işletmeye geçilmesi halinde izinlendirme işlemleri bu madde kapsamında değerlendirilir.

Tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı kullanımı ile ilgili genel hükümler

MADDE 16- (1) Büyük ova koruma alanı içinde veya dışındaki tarım dışı amaçlı kullanım taleplerinde;

a) Zeminde tarımsal faaliyetlerin devamına izin verilen, arazinin üst kullanımı ile ilgili; sabit tesisler hariç olmak üzere iletim hattı güzergâhında kalan araziler, tarım dışı amaçla izinlendirilmez.

b) 3213 sayılı Kanun, 5686 sayılı Kanun ile 6491 sayılı Kanun kapsamındaki tabii kaynakları arayanlar ve işletenler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde il müdürlüğü gözetiminde eski vasfına getirmeye yönelik Ek-8'de yer alan formata uygun taahhütname vermekle yükümlüdürler.

c) Çevre düzeni planlarına dayalı olarak, tarım dışı amaçlı kullanım izni verilmez. Bu plan taleplerinde, planlamalara altlık oluşturmak üzere, veri tabanında yer alan onaylanmış arazi kullanım planlaması (AKUP) haritası sayısal olarak bildirilir.

ç) 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun yürürlüğe girmesinden önce onaylanan 1/25000 ölçekli çevre düzeni planlarının tarım dışı amaçlı kullanım izni bulunmadığından, bu planların nazım imar planı olarak onaylanması durumunda, bu plan içinde kalan alanlar için tarım dışı amaçlı kullanım izni alınması zorunludur.

(2) Arazi kullanımına ilişkin verilen izinler, iznin ilgili kuruma/kişiye tebliğinden itibaren iki yıl içerisinde; sera, bağ evi, maden ocağı, enerji nakil hattı gibi plan ve ruhsat zorunluluğu olmayanların onay işlemlerinin tamamlanmaması, tarım dışı amaçlı kullanımlarda planların onaylanmaması, tarımsal amaçlı izinlerde ise ruhsata bağlanmaması durumunda geçersiz kabul edilir. Bu alanlar için yeniden izin talep edilmesi durumunda, talep içeriğinin değişmemesi şartıyla, kurul görüşü alınması gereken taleplerde işlemlere kurul aşamasından devam edilir, kamu yararı kararı alınmış ise geçerli kabul edilir. Ancak arazinin yerinde kontrolü yapılarak yapılaşma, kazı veya dolgu ile doğal durumunun bozulduğunun tespiti halinde Kanunun 21 inci maddesindeki işlemler yürütülür.

(3) Yapılan başvurular ile ilgili eksik bilgi ve belgelerden; kamu kurumlarından alınacak belgeler altı ay içinde, diğer belgeler üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanmayan başvurular değerlendirmeye alınmaz ve ilgisine iade edilir. Eksik belge tamamlandıktan sonra, mevzuatta meydana gelen değişiklikler de dikkate alınarak işlemlere kaldığı yerden devam edilir.

Toprak koruma projelerinin hazırlanması

MADDE 17- (1) Toprak koruma projeleri; toprağın, bulunduğu yerde doğal fonksiyonlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla korunması esası ile hazırlanır.

(2) Zorunlu olarak kazı veya dolgu gerektiren herhangi bir arazi kullanım faaliyeti sonucu veya yapılan faaliyete bağlı olarak çevresinde bulunan tarım arazilerinin toprak yapısının bozulması, drenajın engellenmesi ve buna bağlı olarak tuzlanma, alkalileşme, erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulması halinde; araziye kullananlar tarafından, 18/12/1991 tarihli ve 91/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün yetki verdiği veya toprak koruma projesi hazırlama

konusunda sertifika almış en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda ilgili mühendislerce Ek-9'daki dispoziyona uygun olarak toprak koruma projesi hazırlanır, valilikçe uygun görülmesi halinde onaylanır ve uygulanır.

(3) Arazi etüdü sonucu hazırlanacak raporlarda; toprak koruma projesine ihtiyaç olup olmadığına karar verilir ve ihtiyaç olması halinde, projenin uygulanacağı alanın yeri, yapılacak tarım dışı faaliyetin niteliği, bu faaliyetten dolayı çevre arazilerde meydana gelecek muhtemel toprak kayıpları ve arazi bozulmaları ile bu olumsuzlukları giderecek tedbirlere yer verilir, projeler bu tedbirleri içerecek şekilde hazırlattırılır.

(4) Toprak koruma projeleri valilik veya Bakanlıkça, talebin uygun görülmesinden sonra talep sahibi tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır.

(5) Sürdürülebilir toprak yönetimi kapsamında hazırlanacak olan projeler sekileme, çevirme, koruma duvarı veya bandı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve diğer arazi bozulması ve toprak kayıplarını engelleyen fiziksel ve/veya kültürel tedbirleri içerir.

(6) Toprak koruma projelerinin hazırlanmaması, yetersizliği veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak kayıpları olması halinde meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadığına karar verenler, proje hazırlanmış ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur.

(7) Heyelan, sel ve rüzgâr gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler toprak koruma projelerini hazırlatır, uygulamasını yapar veya yaptırır. Birden fazla ili ilgilendiren havza düzeyinde yapılacak toprak koruma projelerinin hazırlanması Bakanlık koordinasyonunda ilgili valilikler tarafından yapılır ve yürütülür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İtiraz, Etüdün Ücretlendirilmesi, Denetim ve İdari Yaptırımlar

İtiraz

MADDE 18- (1) Bu Yönetmelik kapsamında verilen kararlara veya etüt raporu ile tespit edilen sınıflara bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtirazlar, kararın valilik tarafından tebliğ tarihini izleyen bir yıl içerisinde Bakanlığa iletmek üzere valiliklere yapılır. Bakanlık, itirazları inceleyerek karara bağlar. Bu karar itiraz bakımından kesin olup gereği için valiliğe gönderilir.

(2) İtiraz sonucunda Bakanlıkça verilen olumsuz karar ile ilgili, olumsuzluk sebebini ortadan kaldıracak gerekçeli rapor veya kamu kurumlarından alınan belge sunulması durumunda, Bakanlıkça karara konu işlemler yeniden inceleme konusu yapılabilir.

(3) Bakanlık tarafından yapılan değerlendirmede uygun görüş verilmeyen talepler ile ilgili, gerekçeli rapor veya kamu kurumlarından alınan belge sunulması durumunda, uygun görülmeyen talepler yeniden değerlendirilerek görüş oluşturulabilir.

Etüt ve inceleme ücretlendirilmesi

MADDE 19- (1) Tarım arazilerinde sınıf tespiti ve/veya tarımsal amaçlı yapılar ve tarım dışı amaçlı kullanım izinleri kapsamında yapılacak etütler için, Bakanlıkça yılda bir kez olmak üzere tespit edilecek ücret genel bütçeye gelir kaydedilir.

(2) İtirazların yerinde incelenmesi için yatırılacak ücret, birinci fıkrada belirlenen ücretin iki katı olarak genel bütçeye gelir kaydedilir.

Denetim

MADDE 20- (1) Kanunun ve bu Yönetmeliğin uygulanmasında denetim görevini Bakanlık, valilikler veya kurullar yapar ya da yaptırır. Kanunda ve bu Yönetmelikte yer alan projeler ve izinlerle ilgili denetimler, verilen iznin onay işlemlerinin tamamlandığı, ruhsata bağlandığı veya planın onaylandığı tarihi takip eden yılın sonunda başlar ve ikinci yılın sonunda tamamlanarak sonucundan Bakanlık ve kurullara bilgi verilir.

(2) Uygulamada etüt, sınıflama, analiz gibi toprak ve arazi ile ilgili teknik konularda denetim görevini Bakanlık yapar veya yaptırır.

(3) Kurul üyesi kurum veya kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları tespit ettikleri arazi bozulmaları ve toprak kayıpları ile ilgili faaliyetler hakkında valiliklere ihbarda bulunabilir. Valilikler konuyu inceler, sonucunu en geç bir ay içerisinde Bakanlığa ve ihbarı yapana bildirir.

(4) Yapılan denetimler, şikayetler ve resen yapılan kontroller sonucu aykırılık tespit edilmesinde halinde; en geç yedi gün içinde, Bakanlığın veya valiliğin talebi üzerine, tapu müdürlüğüne yapılacak yazılı bildirim üzerine taşınmazın tapu kütüğünün beyanlar hanesine "5403 sayılı Kanunun amacı dışında kullanılmıştır." şeklinde belirtme yapılır. Aykırılığın giderildiğine dair Bakanlık veya valilik tarafından tapu müdürlüğüne bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki belirtme terkin edilmez.

(5) Tarımsal veya tarım dışı amaçlı kullanımların izinlendirme işlemi sonuçları ve verilen bu izinlerin sektörel dağılımı Ek-10'daki tablolara işlenerek, mart, haziran, eylül ve aralık ayları sonunda olmak üzere üçer aylık dönemler şeklinde, her dönemi takip eden ayın ilk on günü içerisinde Bakanlığa gönderilir.

İdari yaptırımlar

MADDE 21- (1) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranışlar hakkında Kanunun 21 inci maddesine göre idari yaptırım uygulanır.

(2) İdari para cezası kabahatin işlendiği tarih esas alınarak uygulanır.

(3) Kabahatin işlenme zamanının belirlenememesi halinde, tespit tarihi esas alınarak işlem tesis edilir.

Tarım arazilerinin amacı dışında kullanılmasına ve toprak koruma projelerine uyulmamasına ilişkin cezalar ve yükümlülükler

MADDE 22- (1) Tarımsal amaçlı yapılarda ve tarım dışı arazi kullanımlarında izin alınması ve toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

(2) Tarımsal amaçlı yapılara ve tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanması veya alınan izne uygun kullanılmaması halinde;

a) Yapı inşaat halinde ise valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez.

b) Valilikçe arazi sahibine veya araziyi bozana Kanunun 21 inci maddesindeki idari para cezaları uygulanır.

c) İdari para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içinde başvurularak Kanunun 13 üncü veya 14 üncü maddelerindeki izinlerin alınması şartıyla işin tamamlanmasına, bitmiş ise kullanımına izin verilebilir. Başvuru yapmayanlara veya izin talepleri uygun görülmeyenlere, izinsiz bütün yapılarını yıkmaları ve araziye tarımsal üretime uygun hale getirmesi için iki ay süre verilir. Verilen süre içinde izinsiz yapıların yıkılmadığı ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur ve Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde belirtilen idari para cezası üç katı olarak uygulanır.

ç) İzinsiz bütün yapıların yıkılması ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi gerektiği belediyelere veya il özel idarelerine bildirilir. İlgili belediye veya il özel idaresi, bir ay içinde yıkımı yapar veya yaptırır, arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesini sağlar. Yapılan masraflar Bakanlıkça karşılanır.

(3) Toprak koruma projelerine aykırı hareket edilmesi halinde;

a) Kanunun 21 inci maddesindeki idari para cezaları uygulanır ve projeye uygunluk sağlanması için azami iki ay süre verilir.

b) Verilen iki aylık sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinin birinci cümlesinde belirtilen idari para cezası üç katı olarak uygulanır.

c) İzinsiz bütün yapıların yıkılması ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi gerektiği belediyelere veya il özel idarelerine bildirilir. İlgili belediye veya il özel idaresi bir ay içinde yıkımı yapar veya yaptırır, arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesini sağlar. Yapılan masraflar Bakanlıkça karşılanır.

(4) Bakanlık birimleri, arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yapılan yıkım ve temizleme masraflarını, sorumlulardan genel hükümlere göre tahsil eder.

(5) Hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen bir ay içinde belediye veya il özel idarelerince yıkılmayan yapılar, Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Arazi tarımsal üretime uygun hale getirilir. Masraflara ait fatura/faturalar ödenmek üzere yıkımı yapmayan belediye veya il özel idaresine gönderilir. Yıkım ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilme masrafları %100 fazlası ile ilgili belediye veya il özel idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası Anonim Şirketi tarafından belediye veya il özel idaresinin 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere takip eden ayın sonuna kadar Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır.

(6) Yıkım işlemleri, 13/10/2021 tarihli ve 31627 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Binaların Yıkılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirilir.

(7) Tarım arazilerini, tescili mümkün olmayan fiili hisseler oluşturarak arazinin hisselerle tekabül ettiği kabul edilen kısımlarının zilyetliğini, bir özel hukuk tüzel kişinin faaliyetleri kapsamında bu tüzel kişiyle üyelik veya ortaklık ilişkisi kurarak devretmek veya bu işlere aracılık etmek suretiyle arazinin bütünlüğünün bozulmasına ve amacı dışında kullanılmasına sebebiyet verenler hakkında Kanunun 21 inci maddesi uyarınca ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ayrıca bu tüzel kişi hakkında, arazinin sınıfına göre Kanunun 21 inci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Yetki ve sorumluluk

MADDE 23- (1) Bu Yönetmelikte yazılı olan idari para cezaları mahallî mülkî amir tarafından Ek-11, Ek-12’de yer alan tutanağa uygun olarak verilir.

(2) Kanunun 19 uncu, 20 nci ve 21 inci maddelerinin uygulanmasında kusurlu bulunan sorumlular hakkında, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine yönelik hükümleri uyarınca cezalandırılmaları amacıyla ilgili Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(3) Bu Yönetmelik kapsamında ihtiyaç duyulan hallerde tapu kütüğünün beyanlar hanesine belirtme yapılmasına, Bakanlık yetkilidir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 24- (1) 9/12/2017 tarihli ve 30265 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 25- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız](#)